

Eretica - Pledoarie pentru o reformare musulmană

AYAAN HIRSI ALI

INTRODUCERE

Un singur islam, trei tipuri de musulmani

În _____, bărbați îmbrăcați în haine negre și înarmați până în dinți, au dat buzna într-o _____ din _____, deschizând focul și ucigând _____ persoane. Atacatorii au fost surprinși pe camerele de luat vederi strigând: „Allahu akbar!“ („Dumnezeu e mare!“) În timp ce vorbea la o conferință de presă ce se ținea la _____, președintele _____ a spus: „Condamnăm acest act criminal comis de extremiști. Încercarea lor de a-și justifica actele violente în numele unei religii a păcii nu va reuși în niciun caz. De asemenea, îi condamnăm cu aceeași tărie și pe cei care se folosesc de această atrocitate ca pretext pentru crimele motivate de ură islamofobă“. În timp ce reciteam introducerea acestei cărți, cu patru luni înainte de publicarea ei, mă gândeam că aș fi putut să o scriu într-un mod mult mai exact, astfel: „În ianuarie 2015, doi bărbați, îmbrăcați complet în negru și înarmați până în dinți, au dat buzna în birourile săptămânalului Charlie Hebdo din Paris, deschizând focul și ucigând zece persoane. Atacatorii au fost surprinși pe camerele de luat vederi strigând: „Allahu akbar!“ (Dumnezeu e mare!).

Dar, gândindu-mă mai bine, alegerea Parisului nu părea un motiv prea evident. Aș fi putut scrie, la fel de bine, astfel: În decembrie 2014, un grup de nouă bărbați înarmați, îmbrăcați în negru, au dat năvală într-o școală din Peshawar, deschizând focul și omorând 145 de persoane.

Într-adevăr, aş fi putut scrie o propoziție asemănătoare despre oricare alte locuri, de la Ottawa, Canada, până la Sydney, Australia, până în Baga, Nigeria. Dar în loc să fac asta, am hotărât să las loc liber pentru zona geografică, iar numărul criminalilor și al victimelor să rămână, de asemenea, necompletat. Dumneavoastră, cititorii, puteți pur și simplu să completați cu datele ultimului atac despre care se întâmplă să auziți la știri. Sau, dacă preferați un exemplu cu o tentă istorică mai puternică, puteți încerca următorul eveniment: „În septembrie 2001, nouăsprezece teroriști au intrat, cu ajutorul unor avioane deturnate, în clădiri din New York și Washington, D.C., ucigând 2 996 de persoane“.

De mai bine de treisprezece ani, nu am găsit decât un simplu argument ca răspuns la astfel de acte de terorism. Argumentul meu este să nu insistăm, așa cum fac în mod obișnuit liderii noștri, că actele violente ale islamiștilor radicali pot fi separate de idealurile religioase ce le inspiră. În schimb, trebuie să recunoaștem că aceștia sunt conduși de o ideologie politică, o ideologie inculcată în Islamul însuși, în cartea sfântă a Coranului, precum și în viața și învățăturile profetului Mahomed, conținute în Hadith¹. Permiteți-mi să-mi exprim punctul de vedere în termenii cei mai simpli posibil: Islamul nu este o religie a păcii. Pentru exprimarea ideii că violența islamică nu este înrădăcinată în condițiile sociale, economice sau politice – sau chiar în eroarea teologică – ci mai degrabă în textele fundamentale ale Islamului în sine, am fost etichetată ca având un caracter bigot și „islamofob“. Am fost redusă la tăcere, evitată și înjosită. De fapt, am fost acuzată ca fiind eretică, nu doar de către musulmani – pentru care eu sunt deja considerată apostată – ci și de unii liberali occidentali, ale căror sensibilități multiculturale se simt jignite de astfel de declarații „lipsite de sensibilitate“.

Declarațiile mele de nezdruncinat pe această temă au provocat acuzații și atacuri atât de vehemente, încât aproape că te fac să crezi că eu sunt cea care a comis actul de violență. Căci astăzi pare că este o crimă să spui adevărul despre Islam. „Discursul plin de ură“ („Hate speech“) este termenul modern pentru erezie. Iar în situația actuală, orice îi face pe musulmani să se simtă inconfortabil este catalogat drept „ură“. În aceste pagini, intenția mea este să-i fac pe cei mai mulți oameni – nu numai musulmani, ci și susținători occidentali ai Islamului – să se simtă inconfortabil. Nu voi face asta prin realizarea de desene tematice. Mai degrabă, intenționez să provoc secole de ortodoxie religioasă prin intermediul unor idei și argumente despre care sunt convinsă că vor fi catalogate drept eretice. Argumentele mele nu pledează pentru nimic altceva decât pentru o Reformare Musulmană. Consider că fără o modificare fundamentală a unora dintre conceptele esențiale ale Islamului, nu vom rezolva problema arzătoare și extinsă la nivel global a violenței politice declanșate în numele religiei. Intenționez să vorbesc liber, în speranța că și alții vor găsi libertatea de a face același lucru. Permiteți-mi să ilustrez oarecum, în mod anecdotic, motivele pentru care eu cred că această carte este necesară.

În septembrie 2013, am fost flatată să fiu invitată de către președintele Universității Brandeis, Frederick Lawrence, pentru a mi se decerna o distincție în domeniul justiției sociale, ce urma să-mi fie conferită la ceremonia de inaugurare a universității, în mai 2014. Toate păreau în

¹ Hadith sau Hadis reprezintă consemnarea unei fapte sau vorbe a profetului Mahomed. În sens general, termenul poate fi folosit și cu referire la o faptă sau vorbă a unuia dintre discipolii sau succesorii săi. (n.tr.)

regulă, până șase luni mai târziu, când am primit un alt telefon, de la președintele Lawrence de data aceasta, pentru a mă informa că Universitatea Brandeis îmi revoca invitația. Am rămas stupefiată. Curând, am aflat că o petiție on-line, organizată inițial de către Consiliul pentru Relații Islamice Americane (Council on American Islamic Relations – CAIR) și publicată pe site-ul change.org, a fost difuzată de câțiva studenți și de facultate, cu toții simțindu-se ofensați de faptul că eu fusesem selectată în acest sens.

Acuzându-mă că am susținut un „discurs plin de ură“, petiția change.org începea prin a scrie că a fost „un șoc pentru comunitatea noastră, cauzat de credințele sale islamofobe extreme, precum și de faptul că Ayaan Hirsi Ali ar putea primi un titlu de onoare în domeniul justiției sociale în acest an. Alegerea lui Hirsi Ali pentru a primi o diplomă de onoare reprezintă o ignoranță flagrantă și nedreaptă din partea administrației, nu numai cu privire la studenții musulmani, ci și la oricare student care a avut experiența audierii unui discurs pur de ură. Este o încălcare evidentă a propriului cod moral al Universității Brandeis, precum și a drepturilor studenților acestei universități“.²

În încheiere, semnatarii petiției întrebau: „Cum poate o administrație a unei universități care se mândrește cu justiția socială și acceptare unilaterală să ia o decizie care-i vizează și îi dezaprobă pe propriii ei studenți?“ Nominalizarea mea de a primi un titlu de onoare era considerată „dăunătoare studenților musulmani și comunității Brandeis, ce reprezentau justiția socială“.³

Nu mai puțin de 87 de membri ai facultății Brandeis scriseseră și ei pentru a-și exprima „șocul și groaza“ cu privire la câteva scurte fragmente ale declarațiilor mele publice, în mare parte din interviurile pe care le dădusem cu șapte ani înainte. Eram, spuneau ei, un „personaj care induce dezbinarea“. În special, eram vinovată că aș fi sugerat următoarele: „Violența față de fete și femei este specifică Islamului sau țărilor mediu și subdezvoltate, ascunzând, așadar, o astfel de violență în mijlocul nostru, printre non-musulmani, inclusiv în propriul nostru campus (și ascunzând)... strădania asiduă pe acest subiect a devotatei feministe musulmane și a altor activiști progresiști și învățați musulmani care găsesc sprijin pentru egalitatea între femei și bărbați și alte egalități în cadrul tradiției musulmane și care sunt eficienți în atingerea acestor obiective“.

Uitându-mă pe lista semnatărilor din cadrul facultății, am fost șocată de adepții străinii pe care, fără să vreau, i-am adus laolaltă. Până și profesorii care au studiat despre „Femei, Sex și Sexualitate“ se alăturaseră echipei CAIR, o organizație anunțată ulterior ca fiind o organizație teroristă de către Emiratele Arabe Unite? Chiar și o autoritate în ceea ce privește „Teoria Descriptivă Homosexual/Feministă“ este de partea islamistilor homofobi declarați?

² Fahmy, Sarah. 2014. „Petition: Speak out against honoring Ayaan Hirsi Ali at Brandeis' 2014 Commencement.“ <<https://www.change.org/p/brandeis-university-administration-speak-out-against-honoring-ayaan-hirsi-ali-at-brandeis-2014-commencement> > (n.a.)

³ Fahmy. 2014. (n.a.)

Este foarte adevărat că în februarie 2007, când încă locuiam în Olanda, am declarat următoarele publicației Standard London Evening: „Violența este inerentă în Islam“. Acesta era unul dintre cele trei citate scurte, editate selectiv, de la care facultatea Brandeis nu a făcut excepție. Ceea ce au omis să spună în scrisoarea lor era faptul că, în momentul în care am rostit acele cuvinte, eu trăiam sub pază neîntreruptă.

Cu mai puțin de trei ani înainte, în dimineața zilei de 2 noiembrie 2004, prietenul și colaboratorul meu pentru un scurt film documentar, Theo van Gogh, a fost ucis pe străzile orașului Amsterdam de către un tânăr de origine marocană, pe nume Muhammad Bouyeri. Mai întâi l-a împușcat pe Theo de opt ori cu un pistol. Apoi l-a împușcat din nou, în timp ce Theo, încă agățându-se de viață, îi implora mila. Apoi i-a tăiat gâtul și a încercat să-l decapiteze cu un cuțit mare. În cele din urmă, folosind un cuțit mai mic, a lăsat un mesaj imens pe corpul lui Theo.

Mă întreb cât de mulți dintre criticii mei din campus au citit această scrisoare, structurată în stilul unui verdict religios sau al unei fatwa.⁴ Începea astfel: „În numele lui Allah – Binefăcătorul – Cel Milostiv“ și includea, împreună cu numeroasele citate din Coran, o amenințare explicită la adresa vieții mele: „Preamilostivul ne dă moartea pentru a ne oferi fericirea prin martiriu. Allahumma amen (Oh, Allah, te rog, iartă-ne!). Dna Hirshi (sic) Ali și ceilalți necredincioși extremiști ai tăi. Islamul a rezistat multor dușmani și persecuții de-a lungul istoriei... AYAAN HIRSI ALI, O SĂ TEDISTRUGI PE ALTARUL ISLAMULUI!“⁵

Și, tot așa, o țineau pe-a lor: „Islamul va fi victorios prin sângele martirilor. Ei își vor răspândi lumina în fiecare colț întunecat al acestui pământ și vor împinge răul cu sabia, dacă este necesar, înapoi în hăul lui întunecat... Nu va exista niciun fel de milă pentru cei care vor provoca nedreptate, numai sabia va fi ridicată împotriva lor. Nu e loc pentru nicio discuție, nicio demonstrație, nicio petiție. „Biletul includea și acest pasaj, ce reda exact cuvintele din Coran: «Moartea de care fugiți vă va ajunge pe voi! Apoi veți fi aduși la Cel care le cunoaște atât pe cele nevăzute, cât și pe cele văzute și care vă va vesti vouă ceea ce ați săvârșit» (Q62:8).

Poate că toți cei care s-au ridicat la înălțimile rarefiate ale facultății Brandeis pot găsi o modalitate de a susține că nu există nicio legătură între acțiunile lui Bouyeri și Islam. Mi-i amintesc cu certitudine pe universitarii olandezi care susțineau că dincolo de mesajul său religios, adevărata motivație a lui Bouyeri de a voi să măucidă erau neajunsurile socio-economice sau alienarea postmodernă.

⁴ În religia musulmană, o fatwā este o opinie pe teme religioase privind legea islamică emisă de un Ulema. În Islamul sunnit, o fatwā nu este obligatorie pentru nimeni, pe când în islamul šiit poate fi considerată de un individ ca obligatorie, în funcție de relația pe care o are cu respectivul Ulema. Cel care emite o fatwā este muftiu, poziție nu neapărat oficială. Dacă o fatwā nu inovează în vreun fel, atunci ea este o simplă decizie. O fatwā conține în general detaliile raționamentului unui lider islamic, de regulă în raport cu un caz particular, și sunt considerate precedent de către musulmanii legați de acel lider, inclusiv de viitorii muftii. (n.tr.)

⁵ Scrisoarea găsită pe corpul lui Theo van Gogh, 2004. (n.a.)

Eretica, AYAAN HIRSI ALI

Pledoarie pentru o reformare musulmană

Cu toate acestea, după părerea mea, atunci când un criminal citează din Coran ca să-și justifice crima, ar trebui să discutăm cel puțin posibilitatea de a înțelege ceea ce încearcă el să transmită. Acum, când afirm că Islamul nu este o religie a păcii, nu înseamnă că această credință islamică îi face pe musulmani să fie violenți în mod automat. Acest lucru nu este evident: în lume există milioane de musulmani pașnici. Ceea ce spun este că apelul la violență și la justificarea acesteia sunt explicate clar în textele sacre ale Islamului. Mai mult decât atât, această violență sancționată din punct de vedere teologic trebuie să fie activată de orice număr de infracțiuni care includ, dar nu se limitează la apostazie, adulter, blasfemie și chiar la ceva atât de vag precum amenințările la onoarea familiei sau onoarea Islamului însuși. Deci, ceea ce am susținut în 2007 nu am de gând să dezmint. Și asta datorită faptului că există un lucru mai important ce trebuie punctat aici în privința standardelor duble. Avem un set de standarde pentru oricine îndrăznește să vorbească despre Islam și un set diferit pentru modul în care Islamul însuși poate să vorbească. Când, în 2007, am spus că este necesar ca Islamul să fie „învingător”, nu m-am referit la înfrângere în termeni militari. Cu siguranță, nu ceream moartea niciunui musulman. Și nici nu cer ca musulmanii să fie reduși la tăcere sau cenzurați. Cu toate acestea, din momentul în care am început să susțin că a existat o legătură inevitabilă între religia în care am fost crescută și violența unor organizații precum Al-Qaida și așa-zisul Stat Islamic (de acum înainte SI, deși alții preferă acronimele ISIS sau ISIL), am fost ținta unui efort susținut de a fi redusă la tăcere.

Amenințările cu moartea sunt, în mod evident, cea mai tulburătoare formă de intimidare. Dar au existat și alte metode, mai puțin violente. Organizațiile musulmane precum CAIR au încercat să mă împiedice să vorbesc liber, în special în campusurile universitare.

Unii au argumentat prin faptul că nu sunt niciun cunoscător erudit al religiei islamice și nici măcar un musulman practicant, dar nici autoritate competentă în acest domeniu. În alte locuri, musulmani și liberali occidentali de vază m-au acuzat de „islamofobie”, un cuvânt conceput pentru a fi asimilat cu antisemitismul, homofobia sau alte prejudecăți.